

Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Međunarodni, interdisciplinarni, dvojezični, online časopis

LEKSIKON VELIKIH POVIJESNIH TRENUTAKA

Dijala Hasanbegović

Došla sam živjeti s Dunjom, kćerkom moga ujaka, sa šest godina, nakon što je umrla moja mama. Kad su me, mjesec dana nakon mamine smrti, očuhova nova žena i njen sin htjeli poslati u sirotište, pobjegla sam od kuće. S donje strane starog kućnog telefona, moja susjeda je pronašla broj telefona Dunjinog oca koji je mama zalijepila. Pronašao me u vodenici u susjednome selu, gdje bih se sakrila kad bih kao mala željela biti sama. Kad sam bila djevojčica, posjećivao nas je puno češće. Onda se oženio, rodila se Dunja i stric je odselio živjeti na ženinom imanju, nekoliko desetina kilometara od nas. Mama je rekla da on napokon može živjeti svoj život.

Bile smo premale i preusamljene da ne bismo bile kao sestre: od početnog durenja, do bezuvjetne ljubavi prošlo je tek nekoliko sedmica. Negdje u njenim šarenicama pronašla sam boje moje mame, mene, bake. Bila mi je stranac, i ja sam se svaki dan trudila u njoj prepoznati nešto svoje. U našoj sobi u potkrovlju, lebdio je slatki dah djevojačke ljubavi, vesele i pomalo intenzivne, sročene u stvari koje smo samo mi razumjele.

“Kuc-kuc.”

“Ko je to?”

“Trnoružica.”

“Koja Trnoružica?”

“Trnoružica, smršla joj se guzica!”

Bila je sjetna atmosfera u kući, za kuhinjskim stolom, uvijek. Moj stric i njegova žena bili su u vidno hladnim odnosima. Poljupci koje su udjeljivali jedni drugima bili su mimika navike i diskretan signal podnošenja ili savezništva bez ljubavi.

Kad nije bila sa mnom, Dunja je uglavnom sjedila s ocem, koji joj je čitao naglas iz knjige koja se zvala "Leksikon velikih povijesnih trenutaka". Dunja i moj stric bili su nerazdvojni. Priroda njihove privrženosti odmicala je, skoro fizički, ljude iz sobe, i Dunja i njen otac su bili uglavnom sami.

Prvo ljeto kod Dunje bilo je i prvo ljeto s porodicom za mene. Dunja, stric i ja smo išli skupa na rijeku, ja bih plivala, Dunja bi uglavnom sjedila pored oca na travi. Vraćali bismo se navečer, umorni i cijedeći se pod Mejrinim pogledom koji se dimio iza prozorskih zavjesa u kuhinji. To sam se ljeto zaljubila. To sam ljeto strgala sa svog keveta plahte od egipatskog pamuka koje su Dunjini dobili za vjenčanje, zakrvavljene mojom prvom menstruacijom, i zakopala ih na livadi.

"Kuc-kuc."

"Ko je to?"

"Keith Richards"

"Koji Keith Richards?"

"Keith Richards ima dobru travu."

Jedne zime, bilo nam je četrnaest godina, snijeg je napadao tri i po metra i svi smo čistili blistave hrskave gomile leda ispred kuća. Dani, kratki i hladni, titrali su kao zvijezde u dubokoj, tamnoj zimi. Nismo išli ni u školu. Stric je lopatao dva dana, zatim se počeo žaliti na povrijeđeno koljeno, i uglavnom bi ostajao u kući. Bio je mračniji, zabrinutiji. Već na jesen, počeo je pričati kako je mjesna škola nedovoljno dobra za nas, pogotovo za Dunju, i da bi morala više čitati, ako želi upisati fakultet. Činilo mi se da sam ga svojim dolaskom podsjetila na činjenicu da će Dunja jednom otići od kuće. Da će voljeti i druge ljude. Da će živjeti. "Kuc-kuc."

"Ko je tamo?"

"Tišina."

"Koja tišina?"

"Tišina, ja spavam."

Negdje oko deset sati svake noći, taman kad bi Dunjina majka legla spavati, moj stric je
kucao na vrata naše sobe ili kuckao nečim od svoj strop, što je bio poziv za Dunju da
siđe
dolje.

Ja bih ostajala sama i u košnici toplog svjetla slušala se kako dišem. Zaspala bih kad bi
mi niz
noge kao trnci prošla škripa vrata naše sobe.

Jedne noći, međutim, Dunja je ušla na vrata i čučnula ispred moga kreveta. Držala sam
oči
zatvorene, suze su mi ključale ispod trepavica. Ustala sam i nisam plakala. Pretvarala
sam se
da sam sve što sam gledala, vidjela samo tu noć. Pretvarala sam se da sve što znam,
znam jer
mi ona to kaže. Da sam čula i mislila, i strepila, i strahovala, i plakala, samo od te noći.
Sjedenje za stolom narednih dana, mjeseci, godina postalo mi je nepodnošljivo. Jela
sam
pred televizorom, sa psom, Dunjina majka je odustala od namjere da me se prisili
sjediti za
stolom. Bila je bolesna. Prestala je kuhati. Polako smo Dunja i ja preuzimale
domaćinstvo.
Osim što je govorila manje, smijala se manje, Dunja je postala demon mira. Lice joj se
isklesalo u skulpturu umorne odlučnosti, oči potamnile, pokreti izgubili titravost i
dugačka se
vunena suknja ljuljala oko njenih nogu kao umorna ptica. Stric je, u momentima kad
sam
imala snage pogledati ga, a pogled mi je bio težak kao sram koji nije moj, bio ljut i
glasan.
Cijela je kuća postala spomenik tišini u kojoj zvoni njegov glas. S vremenom, poslije
posla je
počeo svraćati u kafanu, i sve kasnije dolazio kući.

Godine koje su dolazile činile su se kao vakuum, kao bezvrijeme i nemjesto u kojem
obitavamo, zagledane u nejasni, zamagljeni obzor, koji smo možda i umislile.

Četiri zime su prošle, dvije operacije krajnika, prošao je maturski ispit, oznojene večeri
nad
knjigom, kiseli miris jutarnje kafe, naši planovi pupali su u travi, bijeli, sitni, hrabri i
krhki,
prvo livadsko cvijeće iz mokre i hladne zemlje.

Dunjina majka umrla je tog proljeća, osam dana prije mog osamnaestog rođendana.
Dan
sprovoda bio je bijel, uglačan, hladan, ali odlučno bistar. Dunja i ja smo, nakon
sprovoda,
otišle kući, koračajući u novim cipelama po blatnjavoj popločanoj stazi između
grobova. U

mojoj torbi šuškali su papiri, knjige, novac i telefon. Stric je otišao s drugovima piti. Vidjela sam da se okrenuo za nama dok smo silazile s ceste na sporedni put koji je vodio do našeg imanja.

Od ulaska u kuću do izlaska, nismo izmijenile niti riječ. Ručale smo i nakon toga, prilegle u potkrovlju.

“Kuc-kuc.”

“Ko je tamo?”

“Zauvijek.”

“Koje zauvijek?”

“Zauvijek ne postoji.”

U vrijeme večere, Dunja je pustila ploču Boba Dylana. Popela sam se na sprat, i iz potkrovlja krenula niz stepenice s bidonom punim reskog, teškog, ljutog tečnog smrada, koji je u mojoj glavi izazvao festival bizarnih radosti i probudio čula za koja nisam znala. Tri puta sam se vraćala u potkrovlje, ispraznivši po staroj kući pet bidona benzina. Oko ponoći, dok je provincija spavala, bacile smo dvije šibice, koje su zapalile puteljak polivene trave koji je vodio do trijema. Planula je kuća, i dugo će vreli bljesak biti jedino čega ćemo se sjećati iz svog djetinjstva.

Dunja je zapisala u očev “Leksikon”: “13. 4. 2012. Azra i Dunja su napustile roditeljski dom. Malo je mjesto pokraj velike rijeke progutala vatra u noći s nedjelje na ponedjeljak. Nikada se više nisu vratile.”

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.